

BABYLON

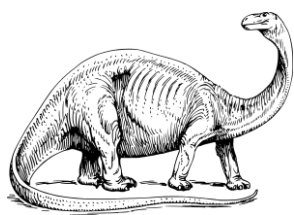
ROZUMÍME SI?

MĚSTSKÉ KOLO 2025

KATEGORIE 5. ROČNÍK

JMÉNO: **VÝSLEDKY – 48 BODŮ**

ŠKOLA:

Ahoj, gratulujeme ti, že ses dostal/a do městského kola soutěže Babylon. Ve školním kole jsme si přečetli o vývoji planety Země a dozvěděli jsme se o jednotlivých obdobích, o zajímavých druzích zvířat. Také už víme, že v Moravském zemském muzeu můžeme navštívit výstavu našeho slavného kreslíře Zdeňka Buriana. O něm a o dalších zajímavostech si něco přečteme na následujících stranách.

V tomto kole se dozvíš více o trilobitech, dinosaurech a přečteš si zajímavý rozhovor. Zkusíš si opět vyřešit úkoly s těmito texty související. Před sebou budeš mít ukázky z knih, časopisů a internetových stránek, ke kterým se budou tyto úkoly vztahovat. Dobře si přečti všechny texty a úkoly, abys věděl/a, co máš dělat. Na městské kolo máš 60 minut. Hodně štěstí!

Symbolem druhohor je bezesporu dinosaur. I předchozí velká éra má svůj jasný zvířecí symbol – prvohory byly obdobím, s nímž si většina lidí spojí jediného živočicha – trilobita! O něm si teď přečteme v prvním textu¹, ke kterému se vážou úkoly 1–3.

TAJEMSTVÍ TRILOBITŮ

Trilobiti nebyli ani zdaleka tak velcí jako dinosauři – největší známý trilobit byl dlouhý jen 72 centimetrů. Nemohli se dinosaurům rovnat ani svou různorodostí. Všechny druhy vypadaly víceméně **Trilobiti** stejně a lišily se jen v detailech. V jednom však dinosaury trilobiti přetrumfli – na Zemi existovali dlouhých 270 milionů let, dinosauři „jen“ asi 170 milionů let. První trilobiti se objevili na začátku prvohor, ti poslední zahynuli při hromadném vymírání na rozhraní prvohor a druhohor.

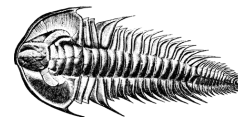
Na rozdíl od výhradně suchozemských dinosaurů byli trilobiti pouze **obyvateli** mořští živočichové, jejichž domovem bylo především dno mělkých oceánů. Velké množství nalezených fosilií naznačuje, že tu žili v ohromných **nejznámějšími** počtech. Živili se různě – některé druhy byly aktivními dravci, jiné mrchožrouty a nějaké druhy se musely spokojit s filtrováním droboučkého planktonu. Jaký živočich byl úhlavním nepřítelem trilobitů, není jisté. Pravděpodobným kandidátem však je až 90 cm dlouhý členovec jménem *Anomalocaris*. Po kořisti pátral **jsou** velkým složeným očima. Když ji objevil a dohnal, uchopil ji dvojicí chapadel **prvohorních** a poslal do úst plných tvrdých destiček. O jejich **moří** schopnosti rozdrtit odolnou vnější kostru trilobita vědci ale dodnes spekulují.

¹ <https://www.abicko.cz/clanek/preciti-si-priroda/21369/tajemstvi-trilobitu-prvni-zkamenela-vajicka.html> (upraveno)

ÚKOL 1: V textu o trilobitech jsou ukrytá **SLOVA NAVÍC, KTERÁ TAM NEPATŘÍ** – takzvaní vetřelci. Pokud je najdeš všechna a logicky je seřadíš, vznikne ti věta. Slova v textu zakroužkuj a výslednou **VĚTU NAPIŠ PRAVOPISNĚ SPRÁVNĚ NA LINKU**.

Věta složená z vetřelců:

Trilobiti jsou nejznámějšími obyvateli prvohorních moří.

Za **ÚKOL 1** je možné celkem získat **7 bodů** – za každé nalezené slovo v textu 1 bod + 1 bod za správně sestavenou větu. Pokud žáci kroužkují jiná slova, odečítáme – 1 bod.

ÚKOL 2: Najdi v textu **ANTONYMA – OPAKY** k uvedeným slovům, nalezená slova napiš na linku, můžeš je napsat ve stejném tvaru, jako jsou uvedena v textu, nebo v 1. pádě.

krátký	<u>dlouhý</u>	vodní	<u>suchozemský(ch)</u>
poslední	<u>první</u>	stejně	<u>různě</u>

Za **ÚKOL 2** je možné celkem získat **4 body** – za každé správně nalezené a napsané slovo 1 bod.

ÚKOL 3: Přiřaď **K ZAČÁTKU VĚT JEJICH POKRAČOVÁNÍ** související s textem o trilobitech. Jeden začátek může mít více logických dokončení. Vyber vždy jedno správné dokončení věty a napiš vybrané písmeno do rámečku. Písmena se v rámečcích nesmí opakovat.

	Trilobiti	C / G	A) žili trilobiti v ohromných počtech na dně oceánů. B) byli úhlavními nepřáteli trilobitů.
	Druhy	F	C) nebyli nějak velcí, měřili maximálně necelý metr. D) ohrožovali trilobity členovci jménem <i>Anomalocaris</i> .
	V prvohorách	A / D / E / H	E) se trilobiti živili také jako dravci nebo mrchožrouti. F) trilobitů žily v oceánech a živily se různě.
	Na dně oceánů	D / E / H	G) žili v prvohorách a existovala jich celá řada druhů. H) byli trilobiti dravci, mrchožrouty nebo filtrovali plankton.

Za **ÚKOL 3** je možné celkem získat **4 body** – za každé správně přiřazené písmeno 1 bod. Písmena se nesmí opakovat – v případě opakování písmen neuznáváme ani jednu odpověď se stejným písmenem.

Trilobiti žili v mořích a oceánech, ale život se poté začal rozvíjet na souši. V druhohorách se již vlády chopili dinosauři. Nejstrašnější predátoři nebo ne, pro nás jsou zajímaví dodnes! Pojďme si nyní přechíst báseň², která je právě o tomto období. K básni se vážou úkoly 4–6.

² <https://modryslon.cz/leporelo-dinosauri/> (Vojta Menšík a dinosauři, ISBN 978-80-7605-075-4)

V době zvané druhohory
hostil náš svět zvláštní tvory.
Já bych, Vojto, hledal/a skrýš,
kdyby ke mně přišli blíž.
Co ty? Ty se nebojíš?

Vojtík má dost kuráže!
Neuteče, ani když se kousek od nás ukáže
triceratops rohatý.
Ten, kterému člověk sahá
asi někam po paty.

Brontaurus býložravý nesezobne Vojtu z trávy.
Já bych si však dával/a pozor,
kam se obr chystá hnout.
Má totiž tak velké nohy,
že by nás mohl rozšlápnout.

ÚKOL 4: Doplň **SLOVA Z NABÍDKY NA VYNECHANÁ MÍSTA V TEXTU**. Pozor! Slova nevyužiješ všechna a musíš je dát do správného tvaru. Báseň se rýmuje.

Nabídka slov: bytost, tvor, nebát, hledat,
dávat, kuráž, nos, utéct

Za ÚKOL 4 je možné celkem získat 5 bodů – za každé správně vybrané a napsané slovo z nabídky 1 bod.

ÚKOL 5: Najdi v básni a **NAPIŠ NA LINKY V 1. PÁDU SLOVA**, která mají následující **INDICIE**.

krátká vzdálenost mezi dvěma objekty, vzor hrad –

kousek

bytost se vzpřímeným tělem, rozumem, vzor pán –

člověk / Vojtík

místo vhodné pro schování něčeho, vzor píseň –

skrýš

Za ÚKOL 5 je možné celkem získat 3 body – za každé nalezené a v 1. pádu napsané slovo 1 bod.

ÚKOL 6: Odpověz klidně **CO NEJSTRUČNĚJI** na otázky související s básní. Odpověď musí být ale jasná.

Kdo by hledal úkryt, kdyby k němu přišli druhohorní tvorové?

autor / vypravěč / básník

Proč by Vojtík před obrem z druhohor neutekl?

je statečný / má kuráž / nebojí se / je zvědavý

Proč brontosaurus nesezobne Vojtu z trávy?

je to býložravec

Za ÚKOL 6 je možné celkem získat 3 body – za každou správnou odpověď 1 bod.

Ve školním kole jsme se dozvěděli o výstavě kreslíře Zdeňka Buriana, jehož obrazy visí až do konce letošního roku v galerii v Anthroposu. Nyní se dozvíme něco o něm samotném v rozhovoru. Ale pozor! Rozhovor nemá otázky, pouze odpovědi. K textu³ se vážou úkoly 7–9.

ÚKOL 7: DOPLŇ K ODPOVĚDÍM KRESLÍŘE OTÁZKY, na které odpověď navazuje. Otázky si vymysli sám/sama. Každou **OTÁZKU NAPIŠ SPRÁVNĚ PRAVOPISNĚ I LOGICKY** na linku nad odpověď.

Za ÚKOL 7 je možné celkem získat 4 body – za každou správně a logicky napsanou otázku 1 bod.

4

otázka: Jak jste se živil v Praze, (než jste začal pracovat jako kreslíř)?

Odpověď: Než jsem začal pracovat jako kreslíř ve zmíněném časopisu Širým světem, protloukal jsem se různě, nosil jsem kufry na nádraží, byl jsem aranžérem výkladních skříní a myslím, že jsem to dělal dobře.

2

otázka: Jak jste se stal kreslířem? Kde jste studoval (kreslení)?

Odpověď: Bratr šel studovat na techniku a mě přijali ve 14 letech rovnou do druhého ročníku na akademii V Praze. Otec by nás oba na studiích neuživil, tak jsem zůstal v Praze a začal jsem se živit sám.

3

otázka: Kdy jste ilustroval první knihu? Jak se vám vedlo v Praze?

Odpověď: Vůbec první knihu jsem ilustroval v 16 letech. Už tehdy jsem pracoval pro měsíčník Širým světem. V té době mi ale bylo velice zle. Byl jsem v Praze od 14 let sám, což bylo pro malíře v tehdejší době těžké.

1

otázka: Jak jste se dostal ke kreslení? Vždy jste kreslil rád?

Odpověď: Už od 11 let jsem si kreslil lidské nástroje, obydlí nebo zbraně. Otec se vrátil z války, měli jsme dluhy, ale maminka viděla můj talent, tak mi pomohla dostat se na přijímací zkoušky na akademii.

ÚKOL 8: OTÁZKY s odpověďmi SEŘAĎ tak, **JAK BY MĚLY JÍT LOGICKY ZA SEBOU** podle toho, jak svůj život od dětství po dospělost autor popisuje. Čísla pořadí otázek 1–4 napiš dolevo do čtverečku k otázce.

Za ÚKOL 8 je možné celkem získat 4 body – za každou správně očíslovanou otázku 1 bod.

ÚKOL 9: VYBER podle rozhovoru **VŽDY JEDNU Z MOŽNOSTÍ**, zda je následující tvrzení pravdivé, nepravdivé, nebo není uvedeno.

Zdeněk Burian měl štěstí, že mu rodina pomáhala v Praze.

ANO – **NE** – NENÍ UVEDENO

Svou první knihu ilustroval Zdeněk Burian v 16 letech.

ANO – NE – NENÍ UVEDENO

Časopis Širým světem, kde Zdeněk pracoval, vycházel jednou měsíčně.

ANO – NE – NENÍ UVEDENO

Zdeněk s bratrem chodili na základní školu v Brně.

ANO – NE – **NENÍ UVEDENO**

Za ÚKOL 9 je možné celkem získat 4 body – za každou správně vybranou možnost 1 bod.

Ve školním kole jsme si přečetli, jak patrně došlo k vyhynutí dinosaurů na konci druhohor. Planetka však nebyla ta,

³ <https://www.burianzdenek.cz/rzhovor.html> (upraveno)

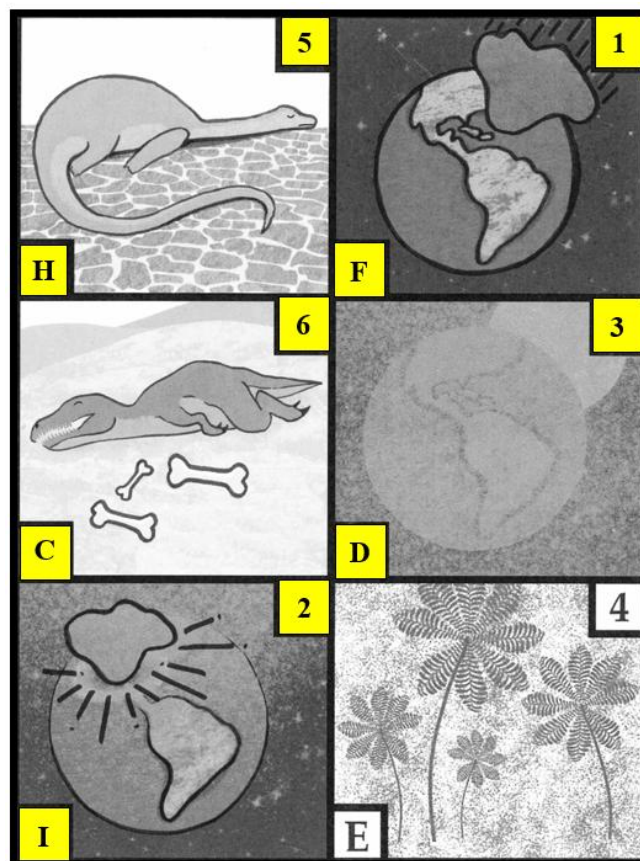
kteřá dinosaury hned zabila, ješře horší byly následky. To se dozvíš v posledním komiksu⁴ – ale pozor, jeho řásti jsou zamíchané. Říd' se posledními dvěma úkoly 10–11.

ÚKOL 10: Každý obrázek má textový doprovod. **PŘIŘAŘ KE KAŘŽDÉMU OBRÁZKU JEDNO PÍSMENO TEXTU**, který mu odpovídá. **PÍSMENA NAPIŠ DO LEVÉHO DOLNÍHO ROHU**, s jedním jsme ti pomohli.

Za ÚKOL 10 je možné celkem získat 5 bodů – za každé správně umístěné písmeno 1 bod.

ZKÁZA PŘIŠLA Z NEBE

- A) Po dopadu planetky si všichni dinosauři lehli a zemřeli.
- B) Na planetě Zemi se poté začaly neobyčejně rychle množit rostliny.
- C) Masožraví dinosauři tím ztratili svou obživu, neměli co lovit a vymřeli také.
- D) Prach obalil celou naši planetu a na dlouhá léta zakryl slunce.
- E) Kvůli nedostatku slunečního světla a tepla po dopadu na Zemi vyhynuly rostliny.
- F) K zemskému povrchu se řítil obrovský meteorit velký jako skála.
- G) Rostliny se uchovaly jako zkameněliny.
- H) Býložraví dinosauři kvůli nedostatku potravy vymřeli hlady.
- I) Po silném nárazu do planety se začalo zvedat velké mračno černého prachu.

ÚKOL 11: Jak jdou jednotlivé **OBRÁZKY** po sobě? **SEŘAŘ JE OD 1–6** tak, jak by měly logicky navazovat. **ČÍSLA PÍŠ DO PRAVÉHO HORNÍHO ROHU** u každého obrázku, s jedním jsme ti opět pomohli.

Za ÚKOL 11 je možné celkem získat 5 bodů – za každé správně zapsané číslo 1 bod.

DĚKUJEME ZA ÚČAST A DOUFÁME, ŹE SE TI ÚKOLY LÍBILY!

⁴ BÉZUEL, Sylvie. *Dinosauři: encyklopedie Larousse: knížka, kterou budete číst znovu a znovu!*. Pikola. Praha: Euromedia, 2018. ISBN 978-80-7549-710-9.